

»Tegning« på Metropolitanskolen i 50'erne

– *En erindringskitse*

af Steen Ove Christensen

Under min læsning af »Skolen i Danmark« (Harry Haue m.fl. 1986) stoppede jeg op ved en illustration under overskriften: Tegneundervisningen i 1930'erne: Et blomstermønster tegnet i et kvadratnet bestående af 3×3 kvadrater og dermed altså også 9 identiske blomster (fig. 1.).

Jeg var forbavset. Det var overskriften, der stoppede mig – thi sådan nogle kvadratnet lavede jeg i faget Tegning som det første, da jeg begyndte i mellemskolen på Metropolitanskolen i 1956. Og spontant mente jeg, at jeg havde gemt alle mine tegninger fra mellemskoletiden, men en efterforskning viste nu at det var lykkedes mig at få smidt de kedeligste af tegningerne ud. Men jeg huskede min tegneundervisning ret godt, jeg havde følt den som noget af en spændetrøje. Først skulle vi dekorere 6 forskellige kvadratnet, førend vi måtte gå videre til croquis og derefter endelig til de frie tegninger. Her boltrede jeg mig i naive historiske tableauer som fx. Vikinger på søen eller Rosenborg omgivet af små mænd i historiske gevandter (gardere! – fig. 2) og meget andet. Men de 6 kvadratnet var en plage. Her gjaldt det om at mobilisere hele sin fantasi for at variere former, motiver og farver, og det var svært at forstå meningen med de mange stereotype motiver. Men dette stramme mønster var typisk for mit tegnekursus i mellemskolen.

Til at varetage undervisningen i fagene Skrivning, Tegning og Sløjd havde vi på Metropolitanskolen en seminarieuddannet lærer (Mikael Stenild Larsen, født 1897 og konstitueret på skolen o. 1941, overlærer 1959). Blandt skolens akademiske lærere var han nok en fremmed fugl; i hvert fald gik han mest for sig selv i sløjdkælderen i frikvartererne. Men jeg husker ham som en stor kraftig mand med et fyldigt korpus,

Fig. 1: »Tegneundervisningen i 1930'erne«. Mønstertegning hentet fra: Skolen i Danmark, side 165.

der nok skulle indgyde en vis respekt hos disciplene (som vi hed). Vi tildelte ham dog et uelskværdigt øgenavn, der blev anvendt i daglig tale. Han havde også sine særprægede sider. Jeg har en erindring om, at rektor ved skoleårets begyndelse det år, vi havde fået nye gardiner, bad tegnelæreren om at lade være med at tørre pensler og penneskafter af i dem, som han havde gjort det i de gamle. Han var brøsig men ikke umenneske-

Fig. 2: Historisk tableau tegnet med blød farveblyant, Metropolitanskolen, 1. mellem 1956-57.

lig: I den stilhed der herskede medens vi kæmpede med skrivningen eller tegningen, læste han op af gammeldags drengeromaner. Jeg kan desværre ikke huske hvilke, arbejdet optog mig meget, men stemningen var trods det ret streng og patriarkalsk: En hel side med smukke a'er kalligraferet efter det højere Herman Larsenske skrivesystem skulle godkendes førend man måtte begynde en side med b'er, og på samme måde skulle alle tegninger godkendes førend man kunne gå videre.

Fra 2. mellem har jeg derimod gemt de obligatoriske mønstertegninger: Dekorerede tallerkener. Jeg mente egentligt at vi skulle lave 6 af dem også, men jeg har kun 4 liggende: 1 med topografiske og folkloristiske motiver (mølle, slot, bro, borgerhuse og piger i folkedragt). Jeg vil gætte på at jeg har ladet mig inspirere af gængse motiver for korsstingsbroderier. Og 3 tallerkener med blomster i bunden og på kanten, som desuden pyntes af borter i figurer, jeg nok har tilegnet mig ved kvadratnettene. Een

Fig. 3: Tallerken med blomster, bunden opgave med blød farveblyant, Metropolitanskolen, 2. mellem 1957/58.

af dem er særligt vellykket: Omkring en dekoration med to tunge blå svedskeblommer på en gren og en nysgerrig sommerfugl løber på kanten en bort bestående af en stilliseret vintergæk (?) indfattet i en række bløde ovale felter, der underordner sig cirkelns stramme form. Farverne er harmoniske, gul, brun, grøn og »svedskeblå« (fig. 3), men nok noget overlæsset efter min smag i dag. Men jeg må nu alligevel have nydt at tegne tallerkenene! I øvrigt skulle blomsterne blive en lykke for mig.

I 3. mellem forlod vi de bløde farveblyanter og begyndte at tegne akvarel. Det bundne program bestod i at tegne tapeter, ensartede gentagne motiver der strakte sig over hele papirets flade. Jeg har valgt blomster som gennemgående motiv på alle mine 4 tapetforslag: Kløver, guldregn, klokkeblomst, blå viol og andre have- og grøftkantsblomster pryder mine tapeter, som får gentagelsespræget af stænglerne, der i store »parallelle« S-sving markerer monotonien (fig. 4). Efter tapeterne måtte vi lave akvarelmaleri efter forlæg, og der nåede jeg at fremstille 2: Et Dolomitermotiv, der er aldeles ligegyldigt, og et sydtysk bjergby-motiv omkring en flod. Forlægget var et kalenderblad, jeg havde fundet hjemme. Det er et præcisionsarbejde i hvordan man fører penslen og lægger skygger og farvenuancer på med vandfarve. men det er ikke spændende.

Da jeg skulle skrive dette her, ledte jeg undervisningsvejledningen (1942) for faget tegning under Folkeskoleloven af 18. maj 1937 frem. Her står: »Faget Tegnings Maal er Dygtiggørelse af Øje og Haand, udvikling af Skønhedssansen og Tilegnelse af det grafiske Udtryksmiddel«. Jeg må vel nok kaldes en mønsterelev (jeg fik karakteren ug-ug+ i hele perioden 2.-3. mellem for mit værk), til trods for at jeg husker tegneundervisningen med virkelig irritation. Vejledningens ideale motiver ville have været vanskelige at forstå, medens jeg gik i skolen: »Undervisningen maa lægges saaledes til Rette, at Barnets Fantasi stadig udvikles og dets Initiativ fastholdes, saaledes at Eleverne opmuntres til at anvende det lærte ved en selvstændig, barnlig Udarbejdelse«. Men tegnelæreren har i hvert fald hentet sit kursusforløb i undervisningsvejledningen. Hans faste skema for undervisningen stemmer ret nøje overens med dens anbefaling af arbejdets tilrettelæggelse (blomster anbefales). Det er en lidt forenklet udgave af samme, og den er sikkert vendt tilbage for hver ny tegneårgang.

Afgangsopgaven i 3. mellem i sløjf var – alt efter dygtighed – en gammeltdags sammenklappelig have-hvilestol, en thebakke, eller et højglanspuleret almuebord. Jeg duede til thebakken. Den er temmelig kunstfærdig, med mørkbejdsede side- og endestykker, endestykkerne havde åbent

Fig. 4: Blomstertapet, bunden opgave i akvarel, Metropolitanskolen, 3. mellem 1958/59.

håndgreb og midt på selve bakken, der altså var lys, skulle vi tegne en dekorativ vignette. Jeg valgte klokkeblomsten. Den skulle tegnes i samme farve som kanten, sirligt med penneskaft efter forlæg fra tegnetimen. Også bakken blev højglanspoleret. Jeg har udkast af 7 forskellige blomster til vignetten, – og forlægget siger lidt om håndværkeren og tiden, det var Politikens »Flora i Farver« (1953), som jeg kendte fra sommerhuset.

Her gør bakken stadig gavn, men i dag fortryder jeg, at jeg tilintetgjorde dele af det samlede undervisningsforløb i Tegning. Kvadratnettene havde faktisk en værdi i sammenhængen.